קריאה ראשונה: רשמים ושאלות פתוחות על הסיפור

כיתה ה' · שיעור 1 מתוך 7 · רצף: קוראים סיפור לעומק: דמות, נקודת תצפית ולשון ציורית · ספרות · 45 דקות

⬅ לפני

זה השיעור הראשון ברצף. הוא נשען על מה שהתלמידים כבר מכירים מכיתות ג'–ד': מהו סיפור, מי הן הדמויות ומה קורה בעלילה, ועל הרגל של שיחה על ספר קריאה.

אחרי ➡

בשיעור הבא נשאל מה שירה רוצה ומה עומד בדרכה, ונסדר את אירועי העלילה ברצף של סיבה ותוצאה. הרשמים והשאלות שנאספו היום ישמשו נקודת מוצא, ובראשן השאלה שהכיתה בחרה.

🎯 מטרה

התלמידים יביעו רושם אישי מנומק מן הסיפור "החדר שלי" ויעלו שאלות פתוחות שהסיפור מעורר.

1. התלמידים יכתבו רושם אישי אחד בתבנית "הרגשתי ___ כאשר ___, כי ___", הקשור לרגע מסוים בסיפור ומלווה בנימוק.
2. התלמידים יבחינו בין שאלה פתוחה לשאלה סגורה (לפחות 3 מתוך 4 נכון) וינסחו לפחות שתי שאלות פתוחות על הסיפור.
3. התלמידים יעתיקו מן הסיפור במדויק את המשפט שעורר בהם את הרושם ויציגו אותו לבן הזוג.

מיומנות: הבעת רושם אישי מנומק והעלאת שאלות פתוחות על יצירה · **כלי:** יומן קריאה בשלוש עמודות: רושם – הרגע בטקסט – שאלה · **פרקטיקה:** הקראה של המורה, חשיבה בקול, חשוב–התייעץ–שתף

📌 עיגון

"הבעת עמדות אישיות והעדפות מנומקות על היצירה או על רכיבים בתוכה, בעל פה ובכתב"

תוכנית הלימודים בחינוך לשוני – עברית (יסודי), פרק ד': הישגים נדרשים · הישג נדרש 6: קריאה של יצירות ספרות מתקופות שונות ומסוגות שונות; התייחסות פרשנית להיבטיהן הרגשיים, הערכיים, האסתטיים והחברתיים-תרבותיים · ציון דרך עד סוף כיתה ו'

🧺 חומרים

- הסיפור "החדר שלי" מודפס לכל תלמיד
- פתקים דביקים בצהוב ובירוק
- לוח מחולק לשלוש עמודות: רושם | הרגע בטקסט | שאלה
- דף העבודה

🔤 מושגים

רושם · נימוק · שאלה פתוחה · שאלה סגורה · כותרת

⏱️ מהלך השיעור

פתיחה **6 דק'**	המורה כותבת על הלוח רק את הכותרת "החדר שלי" ומקיפה את המילה "שלי". היא שואלת: "מה המילה 'שלי' אומרת לכם? מה קורה כשמישהו נכנס למקום שהוא שלכם?" שניים–שלושה תלמידים משתפים. אחר כך: "על פי הכותרת, מה נשער שיקרה בסיפור?" המורה מציגה את מטרת השיעור במילים פשוטות: "היום נקרא סיפור חדש, נלמד לומר מה הרגשנו ולהסביר למה, ונשאל עליו שאלות טובות – כאלה שכדאי לחשוב עליהן." **תשובות צפויות:** "שלי זה שאף אחד לא נוגע בלי רשות"; "כשאחותי לקחה לי את המיטה כעסתי מאוד"; השערה: "אולי מישהו יבוא לגור אצלה, והיא תצטרך לוותר על החדר".
הדגמה – אני **8 דק'**	המורה מקריאה את הסיפור כולו בקול (כארבע דקות) והתלמידים עוקבים בעותק שלהם. מיד אחרי ההקראה היא חושבת בקול ומדגימה רושם מנומק אחד ושאלה פתוחה אחת, וכותבת אותם בטבלה שעל הלוח: בעמודה הראשונה את הרושם, בשנייה את המשפט מן הסיפור במירכאות, בשלישית את השאלה. *"כשקראתי את המשפט "אמרתי, ומיד הצטערתי" הרגשתי עצב, כי הבנתי ששירה עצמה יודעת שפגעה בסבא. אני כותבת את הרושם, ולידו את המשפט מן הסיפור – כך כל אחד יכול לבדוק מאיפה הרושם שלי בא. ועכשיו שאלה: "למה סבא לא ענה לה?" הסיפור לא כותב את התשובה, ויש לה כמה תשובות אפשריות – לכן זו שאלה פתוחה."* **תשובות צפויות:** תלמידים מאתרים בעותק את המשפט "אמרתי, ומיד הצטערתי" ומסמנים אותו. כשהמורה שואלת "למה סבא לא ענה?" עולות תשובות שונות: "אולי נעלב", "אולי לא רצה לריב איתה ביום הראשון" – וזה בדיוק מה שהופך אותה לשאלה פתוחה.
תרגול משותף – אנחנו **8 דק'**	המורה כותבת ארבע שאלות על הלוח וממיינת אותן עם הכיתה: "באיזה יום הגיע סבא?", "בן כמה איתי?", "מה היה קורה אילו שירה לא הייתה מגיעה מוקדם הביתה?", "האם הכעס של שירה מוצדק?". על כל שאלה היא שואלת: "איך יודעים אם היא פתוחה או סגורה?" יחד מנסחים כלל ורושמים אותו בצד הלוח: שאלה סגורה – התשובה כתובה בסיפור במילה או במשפט; שאלה פתוחה – צריך לחשוב, לפרש ולנמק, ויש יותר מתשובה אחת. לבסוף הכיתה מנסחת יחד עוד שאלה פתוחה אחת. **תשובות צפויות:** "באיזה יום – סגורה, כתוב 'ביום חמישי'"; "האם הכעס מוצדק – פתוחה, יש שיגידו כן ויש שיגידו לא". טעות צפויה: "למה שירה כעסה?" מסווגת כפתוחה. המורה: "האם התשובה כתובה בסיפור? כן – בגלל החדר. אז נהפוך אותה לפתוחה: 'האם שירה הייתה כועסת גם אילו ידעה כמה סבא מתגעגע?'"
תרגול מודרך – אתם בזוגות **9 דק'**	חשוב–התייעץ–שתף. כל תלמיד כותב על פתק צהוב רושם אחד בתבנית "הרגשתי ___ כאשר ___, כי ___", ועל פתק ירוק שאלה פתוחה אחת. בזוגות (בני הזוג הקבועים לפי מקומות הישיבה) כל אחד מקריא את הרושם שלו, ובן הזוג מוצא בסיפור את המשפט המתאים ומסמן אותו. אחר כך הזוג בודק יחד, לפי הכלל שעל הלוח, ששתי השאלות פתוחות. המורה עוברת בין הזוגות ומבקשת: "הראו לי את המשפט בסיפור." **תשובות צפויות:** "הרגשתי שמחה כאשר סבא חייך 'כמו אור שנדלק בחדר חשוך', כי הבנתי שהם התקרבו"; "הרגשתי כעס על שירה כאשר הגבירה את המוזיקה, כי סבא רק רצה לדבר איתה". שאלות פתוחות: "למה איתי התחבר לסבא מהר ושירה לא?", "האם סבא שמח לגור אצלם?"

עבודה עצמית – דף העבודה **9 דק'**	התלמידים עובדים על משימות 1–4 בדף העבודה; מי שמסיים ממשיך למשימה 5 (⭐⭐⭐). בזמן הזה המורה יושבת עם קבוצה קטנה של ארבעה תלמידים הזקוקים לתמיכה, קוראת איתם שוב את שלוש הפסקאות שסומנו מראש, ועוזרת להם להשלים את פתיחי המשפט.
סיכום ובדיקת הבנה **5 דק'**	שלושה תלמידים מדביקים את הפתק הירוק שלהם על הלוח. הכיתה מצביעה על השאלה שהכי רוצים לברר, והמורה מודיעה שנשוב אליה במהלך היחידה. תלמיד אחד מסכם במילים שלו מהו רושם מנומק. לבסוף כל תלמיד ממלא כרטיס יציאה. **תשובות צפויות:** "בחרנו את 'למה סבא לא סיפר לשירה שהוא עצוב?', כי עליה אפשר להתווכח הכי הרבה"; "רושם מנומק זה להגיד מה הרגשתי, ולהראות מאיפה בסיפור זה בא".

🤲 תמיכה

- פתיחי משפט מודפסים על כרטיס: "הרגשתי... כאשר... כי..." ו"למה, לדעתך...?", "מה היה קורה אילו...?"
- שלוש פסקאות בסיפור מסומנות מראש בצבע (ההגעה של סבא, הלילה הראשון, השיחה מול התמונה), והתלמיד בוחר מתוכן את הרגע לרושם.

🚀 אתגר

- לכתוב שאלה פתוחה על הכותרת "החדר שלי" ולהציע לה שתי תשובות שונות.
- להשוות במשפט או שניים בין הרושם מתחילת הסיפור לרושם מסופו: מה השתנה אצלך כקורא?

✅ כרטיס יציאה והערכה

כרטיס יציאה: כתבו רושם אחד מן הסיפור בתבנית "הרגשתי ___ כאשר ___, כי ___", ושאלה פתוחה אחת על הסיפור. — **הצלחה:** הרושם קשור לרגע מסוים בסיפור וכולל נימוק ("כי..."); השאלה אינה נענית במילה מתוך הטקסט ומזמינה פרשנות או עמדה.

מה בודקים: נבדק כרטיס היציאה ומשימות 2–4 בדף: האם הרושם קשור לרגע מסוים בטקסט ומנומק, והאם התלמיד מבחין בין שאלה פתוחה לסגורה ומנסח שאלה פתוחה. המורה מסמנת שלוש קבוצות: מנמק ומעגן בטקסט; מביע רגש בלי עיגון בטקסט; מתקשה לנסח שאלה פתוחה – לקבוצה האחרונה תינתן תמיכה בשיעור הבא.

שיעורי בית: לספר לבן משפחה את הסיפור בשלושה משפטים, ולשאול אותו את השאלה הפתוחה שכתבתם. רשמו את התשובה שלו.

החדר שלי - הרושם שלי והשאלות שלי

כיתה ה' · שיעור 1 ברצף · דף עבודה לתלמיד

שם: ..... תאריך: .....

שלום! קראונו יחד את הסיפור "החדר שלי". היום תכתבו מה הרגשתם כשקראתם, תראו מאיפה בסיפור זה בא, ותשאלו שאלות שכדאי לחשוב עליהן.

דוגמה: רושם: הרגשתי עצב כאשר שירה אמרה "בחדר שלי יש מקום רק לספרים", כי ראיתי שסבא נפגע ולא ענה.

1 הקיפו: שאלה פתוחה או שאלה סגורה? ★

1. בן כמה איתי? פתוחה | סגורה
2. מה עמד פעם במקום שבו סבא הניח את העציצים? פתוחה | סגורה
3. האם הכעס של שירה מוצדק? פתוחה | סגורה
4. למה, לדעתכם, סבא לא ענה לשירה? פתוחה | סגורה

2 השלימו את הרושם שלכם. ★★

1. הרגשתי _____ כאשר _____, כי _____.

3 העתיקו מן הסיפור את המשפט שעורר בכם את הרושם. ★★

_____

_____

4 כתבו שתי שאלות פתוחות על הסיפור. ★★

_____

_____

_____

5 השלימו את הטבלה. ★★★

	בתחילת הסיפור	בסוף הסיפור
מה חשבתי על שירה?		
משפט מן הסיפור שמראה זאת		

בדיקה עצמית

☐ אני יכול/ה לכתוב רושם עם ניאוק ("כי...").

☐ אני יכול/ה למצוא בסיפור את המשפט שעורר בי את הרושם.

☐ אני יכול/ה להבחין בין שאלה פתוחה לשאלה סגורה ולכתוב שאלה פתוחה.